

EQAVET Nemzeti Szakértői Értékelés (Peer Review)

„A szakképző intézményi MIR-hez
kapcsolódó külső értékelés
rendszere” témában

Budapest, 2026. április 2.

Visszajelző jelentés

A Visszajelző Jelentést készítették a Peer-ek:

1. Pivonka Szilvia
2. Králik Tibor
3. Dömötör Csaba Attila
4. Kincses Tímea Katalin

Dátum: 2026. április 14.

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

EQAVET Nemzeti Szakértői értékelés (Peer Review) „A szakképző intézményi MIR-hez kapcsolódó külső értékelés rendszere” témában

Alapvető információk a Peer Review-ról

A Peer Review célja, elvárt eredménye:

Az EQAVET Nemzeti Peer Review célja a hazai szakképző intézményi külső értékelési rendszer működésének szakmai áttekintése és fejlesztése. Az egyik fontos cél a külső értékelési rendszer működésének vizsgálata és visszacsatolása. A peer review során a szakértők áttekintették, hogy a Külső Értékelési Kézikönyvben (továbbiakban Kézikönyv) meghatározott eljárások és módszerek a gyakorlatban alkalmazhatók, és mennyire működnek hatékonyan. Ez segíthet feltárni azokat a területeket, ahol a folyamatok pontosításra vagy fejlesztésre szorulnak.

Az intézmények külső értékelését gyakorló szakemberek végzik, különböző szintű szakmai és minőségirányítási tapasztalattal. A rendszer kialakításakor fontos szempont volt a külső értékelés minden szakképző intézményben azonos szempontrendszer és módszertan szerint történjen. A peer review segíthet annak azonosításában, hogy a külső értékelésben résztvevő szakértők értékelési gyakorlata minél egységesebb legyen. A peer review hozzájárulhat a szakképzés minőségirányítási rendszerének (továbbiakban MIR) folyamatos fejlesztéséhez. A szakértői visszajelzések alapján fejleszthetők a Kézikönyvben szereplő eljárások, értékelési szempontok vagy módszertani elemek gyakorlati megvalósítása, így a rendszer hosszú távon hatékonyabban támogathatja a szakképző intézmények minőségi működését.

A választott téma indoklása:

1. A szabályozási és eljárásrendi keretek vizsgálata

A szakértői értékelés célja annak vizsgálata, hogy a külső értékelési rendszer szabályozási és eljárásrendi keretei megfelelően támogatják-e az egységes és átlátható működést, biztosítják-e az intézmények számára az egyértelmű eljárásokat, alkalmasak-e a fejlesztésorientált szakmai visszacsatolás megvalósítására. Cél továbbá annak feltárása, hogy hol szükséges szabályozási pontosítás, egyszerűsítés vagy kiegészítés.

2. A módszertan és szakmai konzisztencia értékelése

A szakértői vizsgálat célja annak megállapítása, hogy az értékelési módszertan egyértelműen alkalmazható-e a gyakorlatban, az értékelési szempontok és kritériumok kellően mérhető és értelmezhetőek-e, az értékelések országosan egységes szakmai elvek mentén valósulnak-e meg, a szakértői támogatási rendszer biztosítja-e az egységes gyakorlatot. Az értékelés célja módszertani fejlesztési javaslatok megfogalmazása az esetleges eltérések és bizonytalanságok csökkentésére.

3. A szakértői rendszer működésének és kompetenciáinak vizsgálata

A szakértői értékelés célja annak elemzése, hogy a szakértői rendszer biztosítja-e a megfelelő szakmai kompetenciákat, megfelelő támogatást, képzést és visszacsatolást biztosít-e a szakértők számára, hatékonyan működik-e a mentori szupervíziós mechanizmus. Cél továbbá annak feltárása, hogy a szakértői munka minősége hogyan fejleszthető tovább.

4. A dokumentációs és technikai működés hatékonyságának vizsgálata

A szakértői értékelés célja annak megállapítása, hogy az alkalmazott dokumentációs rendszer átlátható-e, az online és technikai megoldások támogatják-e a hatékony működést, a kommunikációs és adatkezelési folyamatok megfelelnek-e a szakmai és jogi elvárásoknak. Az értékelés célja javaslatok megfogalmazása az adminisztráció egyszerűsítésére és a folyamatok digitalizációjának fejlesztésére.

5. Az elismerési és ösztönző rendszer vizsgálata

A szakértői értékelés célja annak elemzése, hogy a kiválósági / multiplikációs kategória és az elismerési rendszer objektív és mérhető kritériumokon alapul-e, valóban ösztönzi-e az intézményi fejlesztést, szakmailag megalapozott-e az eljárása, megfelelően illeszkedik-e a külső értékelés eredményeihez. Cél annak meghatározása, hogy az elismerési rendszer milyen módon erősítheti a minőségkultúrát és a jó gyakorlatok terjedését.

A peer review legfontosabb eredménye a külső értékelési rendszer működésére vonatkozó szakmailag megalapozott visszajelzés, amely feltárja a módszertan, az eljárásrend és az alkalmazott értékelési gyakorlat erősségeit és fejlesztendő területeit. Fontos hatás a módszertani fejlesztés és finomhangolás. A peer review során megfogalmazott javaslatok hozzájárulhatnak az értékelési területek pontosításához, az eljárásrend egyszerűsítéséhez, partnerközpontúságának növeléséhez és a szakértői munka minőségének egységesítéséhez. Ez növeli a rendszer szakmai koherenciáját és hatékonyságát. A folyamat további eredménye az értékelési gyakorlat egységességének és következetességének erősítése. A külső szakmai áttekintés feltárhatja az esetleges eltéréseket az értelmezésben vagy az alkalmazásban, így támogatja az országos szintű összehasonlíthatóságot és konzisztenciát. A peer review emellett növeli a rendszer hitelességét és átláthatóságát, mivel dokumentált, transzparens szakmai vizsgálat történik, amely erősíti a bizalmat az intézmények és a szakpolitikai szereplők részéről. Összességében a peer review legfontosabb hatása, hogy a külső értékelési rendszer nem statikus ellenőrzési eszközzé válik, hanem egy folyamatosan fejleszhető, szakmailag kontrollált minőségbiztosítási és minőségfejlesztési mechanizmussá.

A választott téma kapcsolódása az EQAVET Keretrendszerhez:

A Peer Review során az EQAVET Keretrendszer alábbi rendszer szintű indikatív jellemzőinek vizsgálatára kerül sor: Országos és/vagy regionális minőségbiztosítási keretrendszert alakítottak ki, amely a szakképző intézményi szinten a folyamatos fejlesztés és az önszabályozás elősegítésére iránymutatásokat és minőség-szabványokat / követelményeket tartalmaz. Értékelési módszertant állítottak össze, amely a belső és a külső értékelésre is kiterjed. Egyeztetett és egyértelműen le van írva az érdekelt felek részvétele a monitoring és értékelési folyamatban. Az országos/regionális minőségfejlesztési és minőségbiztosítási szabványok és folyamatok relevánsak és megfelelnek az ágazat igényeinek. A rendszereket szükség szerint önértékelésnek, valamint belső és külső felülvizsgálatnak vetik alá. Teljesítménymutatókat alkalmaznak. A sikeresség mérésére és a fejlesztendő területek meghatározása érdekében releváns, rendszeres és koherens adatgyűjtésre kerül sor. A felülvizsgálatok elvégzésére szolgáló eljárásokat, mechanizmusokat és eszközöket minden szinten meghatározzák és felhasználják a szakképzés minőségének javítására, fejlesztésére. A folyamatokat rendszeresen felülvizsgálják, és a változtatásokhoz cselekvési terveket állítanak össze. A rendszereket ennek megfelelően fejlesztik.

Peer-ek:

Az értékelő (peer) neve	Intézmény	Beosztás	E-mail
Dömötör Csaba	Tolna Vármegyei Szakképzési Centrum	kancellár	domotor.csaba@praemium.hu
Kincses Tímea	Hódmezővásárhelyi Szakképzési Centrum	főigazgató	kincses.timea@hiszk.hu
Králik Tibor	Soproni Szakképzési Centrum	minőségirányítási vezető	kralikt@soproniszcz.hu
Pivonka Szilvia	Nyíregyházi Szakképzési Centrum	főigazgató-helyettes	pivonkaszilvi@gmail.com

A Peer Review ütemezése

Fő lépés	Időpont / Határidő
EQAVET Nemzeti Peer Review indító megbeszélés (kick-off meeting)	2026. január 29.
Értékelők (peer-ek) kiválasztása	2026. február 6.
Koncepció elkészítése	2026. március 6.
Peer-ek felkészítése	2026. március 12.
Az értékelők előzetes megbeszélése (csak a peer-ek)	2026. március 23.
A peer-ek kérdéseinek megválaszolása, megbeszélés az értékelők és a fogadó intézmények képviselői között	2026. április 2.
Peer Review / Szakértői értékelés	2026. április 2.
Visszajelző Jelentés elkészítése	2026. május 5.
Utókövetés	2027. május

A Peer Review eredményeinek felhasználása

1. Szabályozási és eljárásrendi fejlesztés Amennyiben az értékelés feltárja a szabályozási keret hiányosságait vagy értelmezési problémáit pontosíthatók az eljárásrendek, kiegészíthetők a kézikönyv releváns részei, egyértelműbbé tehetők a szakértői felelősségi körök, módosíthatók az értékelési határidők vagy folyamatlépések. A megállapítások közvetlenül szabályozási módosítási javaslatként beépíthetők a rendszerbe.

2. Módszertani fejlesztés és egységesítés Ha az értékelés módszertani eltéréseket, értelmezési bizonytalanságokat vagy következetlenségeket tár fel pontosíthatók az értékelési kritériumok, finomítható az értékelési skála alkalmazása, egységesíthetők a szakértői értelmezések, fejleszthető a szakértői képzés tematikája. Hasznosítás: Az eredmények beépíthetők módszertani útmutatókba és szakértői továbbképzési programokba.

3. Szakértői rendszer fejlesztése A szakértői rendszer működésének vizsgálata alapján pontosíthatók a kompetenciaelvárások, megerősíthető a mentori és szupervíziós rendszer, kialakítható egy

rendszeres szakértői teljesítmény-visszacsatolás. Hasznosítás: A szakértői minőségbiztosítás önálló fejlesztési programként is továbbvihető

4. Technikai és dokumentációs rendszer optimalizálása Az értékelés eredményei alapján egyszerűsíthetők az adminisztratív folyamatok, fejleszthető az online kommunikációs platform, javítható az adatkezelés és dokumentumkezelés átláthatósága, csökkenthető a párhuzamos dokumentáció. Hasznosítás: Konkrét digitalizációs és folyamatoptimalizálási intézkedések indíthatók.

5. Elismerési és ösztönző rendszer fejlesztése A kiválósági / multiplikációs kategóriára vonatkozó értékelési eredmények alapján pontosíthatók az elismerési kritériumok, erősíthető az objektivitás, javítható a minősítési eljárás átláthatósága, finomítható az intézményi motivációs rendszer. Hasznosítás: Az eredmények alapján kialakítható egy hiteles, szakmailag megalapozott elismerési rendszer.

A szakképző intézményi MIR-hez kapcsolódó külső értékelési rendszer bemutatása

Szakképző intézmények külső értékelési rendszerének kialakítása

A Szakképzés 4.0 stratégia, a jogszabályi előírások és a szakképző intézmények minőségirányítási rendszerének kialakítását, bevezetését, működtetését támogató szakmai tevékenység tapasztalatait is beépítve az IKK Nonprofit Zrt. minőségirányítási munkacsoportja kidolgozta a szakképző intézmények külső értékelésének koncepcióját. A helyettes államtitkárság szakmai munkatársaival való folyamatos egyeztetést követően a szakképzésért felelős helyettes államtitkár a koncepciót 2024 tavaszán elfogadta. Az elfogadott koncepciónak megfelelően a minőségirányítási munkacsoport kidolgozta a szakképző intézmények külső értékelésének eljárásrendjét, módszertanát és eszközeit.

A külső értékelés kidolgozott módszertana alapján az IKK Nonprofit Zrt. 25 szakképző intézményben pilot jelleggel külső értékelést végzett.

A pilot során alkalmazott négy módszertan főbb elemei

A pilotban négy módszertan alapján történt a külső értékelés lebonyolítása. Az első esetében a módszertan elemei a dokumentumelemzés, az online megbeszélés és interjúk, valamint a helyszíni látogatás voltak. A másik három esetben csak dokumentumelemzés alapú volt a külső értékelés és az elemzésbe bevont dokumentumok köre között volt különbség. Az "A" típusú dokumentumelemzés kiterjedt a kötelezően megküldendő intézményi alapidokumentumokra, a MIR rendszerleírásra, valamint az intézményi- és intézményvezetői önértékelési dokumentációra. A "B" típusú dokumentumelemzés kizárólag a MIR rendszerleírásra, valamint az intézményi- és intézményvezetői önértékelési dokumentációra terjedt ki. Ezek alapján a pilot külső értékelés nem vizsgálta, hogy az intézményben megvan-e a koherencia a MIR rendszerleírás, az önértékelés megállapításai és az intézmény egyéb dokumentumai között. A "C" típusú dokumentumelemzés kizárólag az intézményi- és intézményvezetői önértékelési dokumentációra terjedt ki. Ezek alapján a pilot külső értékelés nem vizsgálta, hogy az intézményben megvan-e a koherencia a MIR rendszerleírás, az önértékelés megállapításai és az intézmény egyéb dokumentumai között, valamint nem vizsgálta, hogy milyen minőségirányítási rendszert alakított ki az intézmény.

A pilot külső értékelést végző szakértők

A pilotban résztvevő szakértők az alábbi, szakképzési minőségirányítási rendszerhez (MIR) kapcsolódó tapasztalataik alapján kerültek kiválasztásra: - részvétel korábbi intézményi minőségirányítási

rendszerek bevezetésében, működtetésében (előzményprogramok pl.: EFQM Modell adaptáció a Nemzeti Szakképzési Intézetnek a svájci Frey Akadémiával folytatott együttműködése keretében, COMENIUS 2000 közoktatási minőségfejlesztési program, Szakiskolai Fejlesztési Program (SZFP), Intézményi Minőségirányítási Program (IMIP), Egységes Szakképzési Minősbiztosítási Keretrendszer (ESZMK)), - a jelenleg működő szakképző intézményi minőségirányítási rendszer kiépítésének alapját képező 2022. február 9.-től hatályos „Önértékelési Kézikönyv Szakképző Intézmények Számára” kidolgozása, - a szakképző intézményi minőségirányítási rendszer kialakítását és működtetését segítő továbbképzésekhez kötődő tevékenység: o „Minőségirányítás a szakképzési intézményekben” – 30 órás OTR továbbképzés képzési programjának, képzési anyagának kidolgozása, tréneri részvétel; o „A teljesítmény értékelése és mérése a gyakorlatban” – 20 órás OTR továbbképzés képzési programjának, képzési anyagának kidolgozása, tréneri részvétel; - az IKK Nonprofit Zrt. szakképzési értékelési irodája által nyújtott szakmai támogatáshoz kötődő tevékenységekben való aktív részvétel.

A pilotban alkalmazott módszerekkel kapcsolatos megállapítások

A Külső Értékelési Kézikönyvben javasolt külső értékelési módszertan biztosítja, hogy megítélhető legyen a szakképző intézmény azon jogszabályi kötelezettsége, hogy tevékenységét minőségirányítási rendszer alapján végzi. Kizárólag dokumentumelemzés alapú külső értékelésnél a végső megállapításokat, az eredményt nagyban torzítja, ha az intézmény az önértékelési módszertant nem tudta megfelelően elsajátítani és alkalmazni. Az önértékelés módszertani hiányosságai az interjúk, a megfigyelés során kiszűrhetők, javíthatók. Kizárólag dokumentumelemzés alapú külső értékelésnél a végső megállapításokat, az eredmény nagyban torzítja, ha az intézmény az önértékelési dokumentációt jó minőségben képes összeállítani, ami az intézmény működését úgy mutatja be, hogy az megfelel az elvárásoknak. Ebben az esetben az intézményi gyakorlat megismerése segíti az értékelést, amely az interjúkon, a helyszíni látogatás alapján biztosítható. Csak a minőségirányítási dokumentumok elemzése nem ad teljes képet arról, hogy az intézményi egyéb szabályozó dokumentumai mennyire vannak összhangban az intézmény céljaival, miként biztosítják a célok elérését. Kizárólag dokumentumelemzés alapján nem értékelhető a szakképző intézmények valós minőségirányítási és szakmai munkája. A dokumentumok vizsgálata azok összeállításának minőségére vonatkozó visszajelzéseket adnak, amelyeket szükséges kiegészíteni interjúkkal, megfigyeléssel a komplex intézményi értékelés érdekében.

A fenti megállapítások és a pilot külső értékelésben résztvevő szakértői tapasztalatok alapján a Külső Értékelési Kézikönyv véglegesítését elvégezte a felkért minőségirányítási szakértői csoport. A végleges kézikönyv 2025. május 30-án került kiadásra.

A szakképző intézmények külső értékelési feladataiba bevont szakértők

Az IKK Nonprofit Zrt. 11/2024 (X.10) szakmai igazgatói utasítás a szakképző intézmények minőségirányítási rendszerének külső értékelési feladatait ellátó szakértők nyilvántartását szabályozó pályázat alapján kiválasztásra kerültek a szakértők. A szakértői nyilvántartásba vétel végső feltétele a Szakképző intézmények külső értékelését végző szakértők felkészítése című 60 órás továbbképzés feltételeinek teljesítése. A továbbképzés képzési anyagának összeállításában és a képzésen trénerként, tanácsadóként a Külső Értékelési Kézikönyv összeállításában résztvevő minőségirányítási szakértők működtek közre. A Külső Értékelési Kézikönyv előírásai alapján az IKK Nonprofit Zrt. 2025. II. negyedévében megkezdte a szakképző intézmények külső értékelését és 2025-ben elvégezte 67 szakképző intézmény külső értékelését. A külső értékelés eljárása, folyamata, módszerei a Kézikönyvből megismerhetők.

A szakképző intézmények külső értékelési rendszerének legfontosabb jellemzői

A szakképző intézmények külső értékelési rendszere fejlesztésközpontú, egységes és átlátható EQAVET alapú minőségbiztosítási mechanizmus, amely független szakértői értékelésen alapul, és az intézmény szakmai-pedagógiai munkájának folyamatos fejlesztését támogatja. A kialakított rendszer fontos jellemzője az objektivitás és függetlenség. Az értékelést külső szakértők végzik, akik nem az adott szakképző intézmény belső munkatársai, így biztosítható a pártatlan szakmai visszajelzés. Fontos jellemző az egységes módszertan alkalmazása. A külső értékelés előre meghatározott szempontok, kritériumok és eljárásrend alapján történik, amelyet a Külső Értékelési Kézikönyv szabályoz. Ez biztosítja, hogy az értékelések összehasonlíthatók és országos szinten egységesek legyenek. A rendszer további meghatározó jellemzője a fejlesztő jelleg. A külső értékelés nem pusztán ellenőrzés, hanem olyan szakmai támogatási folyamat, amely erősségeket és fejlesztendő területeket azonosít, és konkrét javaslatokat fogalmaz meg az intézményi működés javítására. Szintén fontos jellemző az átláthatóság és dokumentáltság. Az értékelési folyamat minden lépése dokumentált, az eredmények írásos jelentésben rögzítettek, és a megállapítások visszakövethetők.

A rendszer jellemzője továbbá a rendszeresség és ciklikusság, mivel a külső értékelés meghatározott időközönként ismétlődik, így biztosítja a folyamatos minőségellenőrzést és fejlesztést. Végül kiemelhető a szakmai párbeszéd és együttműködés erősítése. Az értékelési folyamat interjúkra, megbeszélésekre és közös értelmezésre épül, amely elősegíti a tapasztalatcserét és a szervezeti tanulást. Összegzésként elmondható, hogy a külső értékelési rendszer legfontosabb jellemzői az objektivitás, az egységes módszertan, a fejlesztő szemlélet, az átláthatóság, a rendszeresség és a szakmai együttműködés támogatása.

A szakképző intézményi MIR-hez kapcsolódó külső értékelési rendszer működésének eddigi tapasztalatai

2025-ben 67 szakképző intézmény külső értékelése valósult meg. Az intézmények 95,5%-ában a szakmai- és minőségirányítási elvárásoknak megfelelő működést állapított meg, és csak az intézmények 4,5%-a került a fejlesztés szintje kategóriába. Az intézmények 29,8%-a tanulószervezet, ami azt jelenti, hogy látja a problémákat, jól ismeri fel a prioritásokat ezek között, feltárja az okokat szükség esetén és érdemi fejlesztéseket indít. A minőségirányítás, mint vezetői eszköz működik az intézményben. Nem kell külső támogatás, figyelemfelhívás a fejlesztések indítására. Jógyakorlat azonosítható az intézményben.

16 elvárás értékelése történt meg ezekben az intézményekben az alapdokumentumok vizsgálata és értékelése mellett. A Hiányos és Nem megfelelő értékelési kategóriák a leggyakrabban a szakmai célok, az egyértelmű célok kialakítása és a továbbképzési rendszer működtetése területeken születtek. A legtöbb példaértékű értékelés pedig az adatvédelem, az erőforrás-gazdálkodás és a korai jelzőrendszer működtetése területen. Jógyakorlatok 23 intézményben kerültek azonosításra az alábbi területeken:

- Minőségirányítási tevékenységre vonatkozó jógyakorlat
- Szervezeti működésre vonatkozó jógyakorlat
- Szakmai-pedagógiai munkára vonatkozó jógyakorlat

Fejlesztendő területek az alábbi területeken jelentkeztek:

- Tanulói elégedettség
- Képzési programmal kapcsolatos
- Duális képzéssel kapcsolatos

- Digitális tartalmak, eszközellátottság
- Módszertan (projektoktatás)
- Minőségirányítás, önértékelés
- Belső tudásmegosztás
- Együttműködés

A szakértői és a centrumvezetői visszajelzések alapján az, hogy egy intézményben mennyire van jelen az a jogszabályi elvárás, hogy a szakképző intézmény a tevékenységét minőségirányítási rendszer alapján végzi nagymértékben függ a vezetők (igazgatók, centrumvezetők) elkötelezettségétől.

A szakképző intézményi MIR-hez kapcsolódó külső értékelési rendszer vizsgálata

Értékelési kérdések

- 1. értékelési kérdés:** Milyen módosítások szükségesek a külső értékelési rendszer szabályozási és eljárásrendi kereteiben annak érdekében, hogy az hosszú távon fenntartható, egységes és fejlesztésorientált minőségbiztosítási eszközzé váljon? Módszertan és szakmai működés
- 2. értékelési kérdés:** Milyen fejlesztések szükségesek a módszertanban, az értékelési szempontokban és a szakértői támogatási rendszerben annak érdekében, hogy az értékelési gyakorlat országosan egységes és szakmailag konzisztens legyen?
- 3. értékelési kérdés:** Hogyan kell kialakítani és működtetni a szakértői kiválasztás, képzés, támogatás és teljesítményértékelés rendszerét annak érdekében, hogy a szakértői munka magas szakmai színvonalon és egységes szemlélettel valósuljon meg?
- 4. értékelési kérdés:** Milyen dokumentációs, kommunikációs és technikai szabályozási megoldások szükségesek a folyamat átláthatóságának, jogbiztonságának és hatékony működtetésének biztosításához?
- 5. értékelési kérdés:** Milyen elismerési, kiválósági és fejlesztési ösztönző rendszert érdemes kialakítani a külső értékelés eredményeire építve annak érdekében, hogy az intézményeket a minőség folyamatos fejlesztésére motiválja?

A szakértők meglátásai

1. értékelési kérdés:

A külső értékelési rendszer szabályozási és eljárásrendi keretei biztosítják az átláthatóságot. Megfelelő minőségbiztosítási és ellenőrzési mechanizmusok működtetése mellett alkalmas arra, hogy hosszú távon is fenntarthatóvá váljon a rendszer.

A kézikönyv részletesen megnevezi a koherenciaelemzéshez szükséges dokumentumokat és a külső értékelési dokumentáció elemeit, így erős szerkezeti alapot teremt az összevetéshez. Nem ismert, hogy az intézményi alapidokumentumok minősége eltérő-e, a dokumentumok tartalma illeszkedik-e az önértékelési szempontrendszerhez. Ez arra utal, hogy a módszertan mellett dokumentummintákra, útmutatókra és interpretációs segítségre is szükség lehet.

2. értékelési kérdés:

A kézikönyv világosan rögzíti az egységes, nyilvános és önértékelésre épülő külső értékelési logikát és módszertant, amennyiben az elvárásrendszer a különböző méretű és profilú intézményekre egyaránt értelmezhető.

Az intézmények számára – mivel a minőségirányítási munka mellett a szakmai tevékenységre is megállapításokat tesz – fontos lehet az előzetes dokumentumelemzés „Nem jelenik meg” minősítéseinek pontos visszajelzése és az észrevételezés lehetősége. A jelen szabályozás erőssége, hogy a dokumentumelemzés, az interjúkérdések és a kérdéslista rendszere alkalmas a tisztázásra, de a fejlesztő jelleg további erősítése érdekében célszerű explicitebb intézményi visszacsatolási pontokat megjeleníteni a folyamatban.

3. értékelési kérdés:

A szakértői rendszer szabályozása részletes: felkészítő képzés, ismeretmegújító továbbképzés, szupervízió, összeférhetlenségi szabályok és kapacitásstervezés is megjelenik. A gyakorlat egységessége nemcsak eljárásrendi, hanem módszertani és kommunikációs kérdés is; különösen fontos a folyamatos szakmai támogatás, a vezető szakértői tapasztalatcsere és az elégedettségi visszamérés intézményesítése.

A kézikönyv szakértői kompetenciaelvárásai és etikai szabályai erős alapot adnak a hiteles külső értékeléshez. Erősség, hogy a kézikönyv vezetői tapasztalatot is elvár a szakértői párok kialakításánál.

4. értékelési kérdés:

A dokumentációs rendszer jól értelmezhető, ugyanakkor fejleszthető. Javasolt lehet egy egységes intézményi önértékelési és szakértői külső értékelési informatikai háttérrel támogatott rendszer működtetése.

5. értékelési kérdés:

A Külső értékelések eredményei a szempontok, elvárások alapján sok hasznos információt tartalmaznak.

Az Összegző jelentés tartalma, a négy minőségi értékelési szint és a jógyakorlatok azonosításának rendszere jól strukturált, és alkalmas országos benchmarking, tanulószervezeti fejlődés és kiválósági szemlélet támogatására. A kézikönyv jó alapot ad a jógyakorlatok nyilvánosságára, de a fejlesztő kommunikáció hangsúlyát még erősíteni érdemes.

A kézikönyv következetesen az önértékelés validálására és a fejlesztés támogatására építi a külső értékelést, ugyanakkor a folyamat eredményessége nagymértékben függ a centrumvezetők és az igazgatók elkötelezettségétől, illetve attól, mennyire tekintik a MIR-t valódi vezetői eszköznek. A dokumentum külön intézményi feladatokat ír elő az online megbeszéléshez, a helyszíni látogatáshoz és a cselekvési tervhez, ami alkalmas a vezetői felelősség számon kérésére.

Következtetések és következő lépések

Összegző értékelés, a főbb megállapítások felsorolása

RENDSZERSZINT ÉS SZABÁLYOZÁSI KERETEK: A szakképzés minőségirányítási rendszere (EQAVET, MIR)

Erősségek:

A külső értékelési kézikönyv világos, jól strukturált jogszabályi és stratégiai keretet vázol fel, amely szorosan illeszkedik az EQAVET szemléletéhez. A külső értékelés kötelező jellege és országos lefedettsége erős rendszerszintű koherenciát biztosít. Az IKK szerepe egyértelműen definiált, ami hozzájárul az irányítás és koordináció átláthatóságához. Pozitívumként értékelhető a fejlesztésorientált narratíva hangsúlyozása, amely összhangban van a modern minőségbiztosítási megközelítésekkel.

A minőségirányítási rendszer következetesen alkalmazza a PDCA-ciklust, ami erős strukturális alapot ad az intézményi működés értékeléséhez. A kötelezően egységes elemek és az intézményi adaptáció lehetősége közötti egyensúly alapvetően megfelelő. Az önértékelés és a külső értékelés közös szempontrendszere erősíti a koherenciát és az elszámoltathatóságot. Az indikátorok és partneri mérések széles köre lehetőséget teremt komplex teljesítményértékelésre. A MIR rendszer lehetőséget ad az intézményi sajátosságok megjelenítésére is. Egy felülről nyitott rendszer, amelyet az intézmény a sajátosságai alapján bővíthet a szempontok elvárásaira, az alkalmazott minőségfejlesztési módszerek, eszközök terén. Az időszakonként egységesített szakmai tapasztalatok és azok elemzése segíthetik az ágazati rendszerszintű szakképzés-fejlesztést.

A kézikönyv részletesen meghatározza a koherenciaelemzés dokumentumait és a külső értékelési dokumentáció elemeit, ezzel egységes szerkezeti alapot biztosít.

Kockázatok / fejlesztendő területek:

A 21 szemponttal és kiterjedt indikátorrendszerrel működő modell jelentős adminisztratív terhelést ró az intézményekre, ami különösen a kisebb vagy erőforráshiányos intézmények esetében a minőségfejlesztés tartalmi rovására mehet.

Nem ismert, hogy az intézményi dokumentumok minősége egységes-e, és hogy mennyiben illeszkednek az önértékelési elvárásokhoz. Ez rendszerszintű kockázatot jelent.

Az intézmények számára hiányozhatnak az értelmezési segédletek, ami eltérő gyakorlatot eredményez.

MÓDSZERTAN ÉS SZAKMAI MŰKÖDÉS: A külső értékelés célja és alapelvei

Erősségek:

A kézikönyv világosan rögzíti, hogy a külső értékelés célja nem a szankcionálás, hanem a fejlesztés és a döntéstámogatás. Az Összegző jelentés nyilvánossága növeli az átláthatóságot és a társadalmi elszámoltathatóságot. A benchmarking és a jógyakorlatok azonosítása elősegíti az intézmények közötti tanulást és tudásmegosztást.

A kézikönyv világos és egységes módszertant rögzít, amely minden intézményre alkalmazható.

A dokumentumelemzés, az interjúk és a kérdéslista koherens, tisztázó folyamatot biztosít.

Kockázatok / fejlesztendő területek:

Nem biztos, hogy minden intézményre ugyanúgy érvényesül a 7 kérdéscsoportból álló szempontsor.

Az előzetes dokumentumelemzés „Nem jelenik meg” minősítése esetén nem elég egyértelmű a visszajelzési lehetőség.

A jógyakorlat-fókusz olyan elvárást kelthet, amely az intézmények egy részében irreális összehasonlításokhoz vezethet.

A külső értékelés szervezése és folyamata

Erősségek:

A külső értékelési folyamat részletesen szabályozott, jól ütemezett és átlátható. A több lépcsőből álló módszertan (dokumentumelemzés, online egyeztetés, helyszíni látogatás) lehetőséget ad az adatok triangulációjára. A két szakértő alkalmazása növeli az értékelések megbízhatóságát. Az informatikai rendszer egységesíti az adminisztratív folyamatokat és támogatja a nyomon követhetőséget.

Kockázatok / fejlesztendő területek:

A részletes eljárásrend és határidőrendszer merevsége korlátozhatja a kontextusérzékeny értékelést. Kockázatot jelenthet továbbá, hogy az informatikai rendszer központi szerepe technikai vagy használhatósági problémák esetén akadályozza a folyamatot, különösen az eltérő digitális érettségű intézmények körében.

SZERVEZETI ÉS SZAKÉRTŐI RENDSZER: Minőségirányítási szakértői kör

Erősségek:

A szakértők kiválasztása és felkészítése szigorú, transzparens keretek között zajlik. A képzések, a szupervízió és az etikai szabályozás magas szakmai színvonalat biztosít. A szakértői szerep világosan körülhatárolt, ami növeli a rendszer iránti bizalmat.

A szakértői rendszer részletesen szabályozott:

- felkészítő képzés,
- ismeretmegújító továbbképzés,
- szupervízió,
- összeférhetlenségi szabályok,
- kapacitástervezés.
- online megbeszélések / mentori rendszer (szakértő – vezető szakértő)

A szakértői kompetenciák és etikai elvárások stabil alapot adnak.

A konkrét szakképzési és vezetői tapasztalat elvárása a szakértőpárokból minőségbiztosító tényező.

Kockázatok / fejlesztendő területek:

A magas belépési küszöb és a jelentős képzési kötelezettség hosszabb távon beszűkítheti a szakértői utánpótlást. Kockázatot jelenthet továbbá a szakértői értékelések homogenizálódása, ha a rendszer kevésbé enged teret az eltérő szakmai nézőpontoknak.

A módszertani és kommunikációs gyakorlat országosan még nem biztos, hogy teljesen egységes.

DOKUMENTÁCIÓ ÉS TECHNIKA: Dokumentáció és informatikai rendszer

Erősségek:

Az informatikai rendszer átfogó támogatást nyújt a minőségirányítás teljes folyamatához. A KRÉTA-integráció erősíti az adatvezérelt megközelítést és csökkenti a párhuzamos adminisztrációt. A rendszer hozzájárul az átláthatósághoz és az országos szintű elemzésekhez.

A dokumentációs rendszer jól értelmezhető és logikusan felépített.

Kockázatok / fejlesztendő területek:

Az informatikai rendszer egységesítése és fejlesztése szükséges lehet.

Az adatvédelem és jogosultságkezelés nem biztos, hogy mindenhol egységesen biztosított.

ELISMERÉSI ÉS ÖSZTÖNZŐ RENDSZER: Jógyakorlatok azonosítása

Erősségek:

Az összegző jelentés, a 4 értékelési szint, és a jógyakorlatok azonosítási rendszere koherens és jól strukturált.

Alkalmas országos benchmarkingra és a tanulószervezeti fejlődés támogatására.

A jógyakorlatok nyilvánossága jó alapot teremt a tudásmegosztáshoz. A jógyakorlatok rendszerszintű azonosítása és terjesztése erős tanulási potenciált hordoz. A transzferálhatóság hangsúlyozása összhangban van a nemzetközi minőségfejlesztési trendekkel.

Kockázatok / fejlesztendő területek:

A jógyakorlatok rendszerezése és megosztása nem egységes. Fontos biztosítani, hogy a kiválasztás valódi pedagógiai és szervezeti értéket tükrözzön, ne kizárólag mérhető indikátorokra épüljön.

A rendszer eredményessége nagymértékben függ a vezetői elkötelezettségtől (centrumvezetők, igazgatók).

A jelentések nyilvánossága terén több érzékenységi szempont merül fel.

ÖSSZEGZŐ MEGÁLLAPÍTÁS

A Külső Értékelési Kézikönyv egy strukturált, nemzetközileg is értelmezhető minőségbiztosítási modellt képvisel, amely erős jogi és módszertani alapokra épül. A rendszer legnagyobb kihívása az adminisztratív komplexitás, az indikátorvezérelt működés és az intézményi innováció ösztönzésének egyensúlya. A jövőbeni finomhangolás kulcsa annak biztosítása lehet, hogy a rendszer ne csupán megfelelési mechanizmusként, hanem valódi tanulási és fejlesztési eszközként működjön.

Fejlesztési javaslatok, lehetséges megoldások

- **Egységes dokumentációs háttér kialakítása:**

Az intézmények munkájának támogatása érdekében egységes dokumentumsablonok és értelmezést segítő útmutatók kidolgozása, különös tekintettel a külső értékelések koherenciavizsgálati szempontjaira.

- **Az intézményi visszacsatolás erősítése:**

Érdemi és strukturált intézményi észrevételezési lehetőség biztosítása, különösen az értékelések vitatható elemeinél (pl. „nem jelenik meg” minősítés indoklásának felülvizsgálati lehetősége).

- **Szakértői továbbképzési rendszer fejlesztése:**

Rendszeres, tematikus szakértői továbbképzések szervezése, amelyekben hangsúlyt kapnak az országos mintafeladatok és esettanulmányok. Ehhez kapcsolódóan egységes kommunikációs protokoll kialakítása az értékelések során alkalmazott szakmai elvek és eljárások egységesítése érdekében.

Emellett a szakértőpárok kijelölésének szakmai szempontjainak további finomhangolása.

- **Informatikai háttér fejlesztése:**

A KRÉTA rendszer ütemezett, célzott fejlesztése az értékelési folyamatok támogatására, az adatvédelem megerősítésével. Az intézmények felkészítésének segítése adatvédelmi dokumentumsablonok és gyakorlati útmutatók biztosításával.

- **Jógyakorlat-megosztás rendszerének egységesítése:**

Intézményesített jógyakorlat-gyűjtési és -megosztási rendszer kialakítása, amely lehetőséget ad a bevált megoldások rendszerszintű elemzésére és széles körű hasznosítására.

- **Vezetői és fenntartói elköteleződés erősítése:**

A vezetők és fenntartók tájékoztatásának és bevonásának erősítése a minőségfejlesztési célokhoz való hosszú távú elköteleződés támogatása érdekében.

- **Rendszerszintű tapasztalatelemzés:**

Az értékelések során keletkező tapasztalatok szervezett, elemző feldolgozása a szakképzés fejlesztésének stratégiai támogatására.

- **Elismerési rendszer kialakítása:**

Szakképzési minőségdíj vagy tanúsítvány bevezetésének mérlegelése azon intézmények számára, amelyek működésükben multiplikatív szintű eredményt valósítanak meg.